

Grimstad, 23.06.2020

Høringsvar: NOU 2019: 17 Domstolstruktur samt departementets alternative forslag om ny domstolstruktur

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold og overgrep gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta det voldsutsatte barnet og barnets omsorgspersoner. Stiftelsen takker for muligheten til å komme med innspill og vil berømme domstolkommisjonen for en grundig utredning. Stiftelsens høringssvar vil begrenses til behandlingen av barnesaker i ny domstolstruktur, som er behandlet i domstolkommisjonens forslag kapittel 11 og 14 samt kapittel 2.1 i departementets alternative forslag.

1. Domstolkommisjonens forslag

Domstolkommisjonen anbefaler å endre antallet rettskretser fra 60 til 22 og endre antallet rettssteder fra 69 til 30.¹ Domstolkommisjonen anbefaler videre at alle tingrettene i den nye strukturen bør være av en slik størrelse at de er i stand til å behandle barnesakene ut ifra kriteriene som Særdomstolsutvalget har stilt opp.²

2. Departementets alternative forslag

Justis- og beredskapsdepartementet har i sitt alternative forslag sluttet seg til domstolkommisjonens anbefaling om å redusere antallet rettskretser fra 60 til 22, men likevel opprettholde antallet rettssteder i dagens tingrettsstruktur – 69 rettssteder. Departementet ønsker videre at å følge opp særdomstolsutvalgets anbefalinger om å samle barnesakene i noen utvalgte tingretter og mener endringer i rettskretsene er et mulig tiltak for å skape større fagmiljøer og styrke behandlingen av barnesaker i domstolene.³

¹ NOU 2019: 17 s. 116

² NOU 2019: 17 s. 59.

³ Departementets høringsbrev kapittel 2.1.

3. Stine Sofies Stiftelses synspunkter

For Stine Sofies Stiftelse er det ikke avgjørende hvilken domstolstruktur som velges. Det viktigste er at hensynet til barnet beste blir ivaretatt og at domstolstrukturen sikrer økt kompetanse for dommere som skal behandle barnesaker. Stiftelsen vil innledningsvis bemerke at vi finner det betenkelig at både domstolkommisjonen og departementets forslag har gått bort i fra særdomstolsutvalgets anbefaling om lovbestemt obligatorisk kompetansekrav for dommere i barnesakene.⁴ Barne- og familiesakene innebærer avgjørelser som har svært stor innvirkning på barn og foreldres rettigheter og hverdag. Derfor er det viktig at alle landets domstoler har solide fagmiljøer med oppdatert barnefaglig kunnskap og kompetanse.

Stine Sofies Stiftelse får jevnlig tilbakemeldinger fra familier som selv har vært gjennom barnelovs- og barnevernssaker.⁵ Flere rapporterer at de opplever at dommeren mangler barnefaglig og psykologisk kompetanse, at dommeren ikke forstår skadevirkningene og konsekvensene av barnets omsorgssituasjon og at barnet ikke i stor nok grad blir hørt eller forstått. Av hensyn til tillitten til domstolen er det viktig at dommeren oppleves å ha nok kompetanse til å fatte avgjørelser om barns framtid.

Stiftelsen deler Barneombudets bekymring for at de minste domstolene i dag har for små og sårbare fagmiljøer.⁶ Det er viktig at man i forbindelse med valg av ny domstolstruktur velger en løsning som sikrer at alle domstoler har sterke barnefaglige miljøer og god kompetanse til å behandle barnesaker. Domstolkommisjonens forslag om å redusere antallet rettssteder fra 69 til 30 imøtekommer etter stiftelsens syn i større grad særdomstolsutvalgets kriterier enn det departementets forslag gjør. Det vil trolig bli utfordrende å sikre sterke barnefaglige miljøer i den enkelte domstol dersom alle 69 rettssteder opprettholdes.

Stiftelsen ser at en reduksjon i antallet rettssteder (69 til 30) kan forlenge reiseveien til domstolen for barn. Stiftelsen har forståelse for at en lang reisevei kan virke trettende for både barn og voksne, men vil understreke at dette ikke nødvendigvis tilsier at det er noen tilleggsbelastning for barnet. Det er viktig at reiseveien og oppholdet tilrettelegges barna og deres behov og ikke styres av de voksnes «kalender». Økt fleksibilitet i form av at dommere kan reise nærmere der barnet befinner seg kan –

⁴ NOU 2019: 17 s. 58.

⁵ Via deltakere på Stine Sofie Senteret og brukere av stiftelsens juridiske veiledningstjenesten.

⁶ Barneombudets hørings svar NOU 2019: 17 s. 2.

som Barneombudet også foreslår - være en mulig løsning. Stiftelsen mener at hensynet til faglig sterke domstoler må veie tyngre enn hensynet til nærhet og kort reiseavstand.

Uavhengig av hvilken domstolstruktur som velges er det viktig at dommere har bred barnefaglig kunnskap. I tråd med anbefalingene fra særdomstolsutvalget mener stiftelsen det må sikres bedre barnefaglig og psykologisk kompetanse. De som skal avgjøre saker om barns fremtid må ha kunnskap om foreldrekonflikters effekt på barn, skadevirkninger av vold og overgrep, kunnskap om psykiske lidelser, kompetanse om hvordan høring av barn skal gjennomføres, vurderinger av foreldres omsorgskompetanse, tilknytningsproblematikk og økt kunnskap om betydningen av det barn uttrykker.⁷ Videre er det viktig at dommerne setter hensynet til barnet beste i høysetet, sikrer deres rett til å bli hørt og er i stand til å formidle de ulike aktørenes (barnevern, privatpart, sakkyndige) synspunkter på en god måte til barna som er involvert.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard

Generalsekretær

Stine Sofies Stiftelse

Malin Albrechtsen van der Hagen

Juridisk rådgiver

Stine Sofies Stiftelse

⁷ Det vises for øvrig til Stine Sofies Stiftelses høringssvar til Særdomstolutvalgets utredning.